

SUPPLY CHA!NGE

Εντοπίζοντας τις παραβιάσεις των περιβαλλοντικών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις εφοδιαστικές αλυσίδες των υπεραγορών

Είναι αλήθεια ότι οι ευρωπαϊοί λιανοπωλητές „καταβροχθίζουν“ τους ανταγωνιστές τους και „ξεζουμίζουν“ τους αγρότες στον Παγκόσμιο Νότο;

Photo: »Ananasfresser« by Josef Hinterleitner (https://s.gd/v8/nkv), CC BY-NC-SA 2.0 (https://s.gd/24wVee6); FOOD VISION Photo Contest

Η δύναμη των υπεραγορών

Η δύναμη των Ευρωπαϊών λιανοπωλητών πάνω στους προμηθευτές του Παγκόσμιου Νότου έχει επιφέρει αρκετές ανησυχίες τις τελευταίες δεκαετίες. Η αυξανόμενη συγκέντρωση δύναμης σε μια μικρή μερίδα καταστημάτων λιανικής σε παγκόσμιο επίπεδο, ωστόσο, έχει εγείρει αμφιβολίες για το εάν οι ανησυχίες αυτές έχουν μελετηθεί σοβαρά από όσους χαράσσουν πολιτική. Οι αγροτικές αλυσίδες εφοδιασμού αποτελούν ένα εύθραυστο παράδειγμα των αυξανόμενων ασυμμετριών στην ισχύ της αγοράς. Η επέκταση των αλυσίδων υπεραγορών, η αυξημένη ζήτηση προϊόντων που έχουν υποστεί επεξεργασία και η ενοποίηση των αλυσίδων λιανικής, μεταποίησης και εφοδιασμού, οδήγησαν στην αναδιάρθρωση των αλυσίδων εφοδιασμού υπέρ των μεγάλων αγοραστών όπως οι Aldi, Lidl και Carrefour. Ως αποτέλεσμα του στενού συντονισμού και της πίεσης για χαμηλότερες τιμές, μόνο μεγάλοι παραγωγοί και εξαγωγείς μπορούν να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις και έτσι να αποκτήσουν ένα μερίδιο των οφελών. Η αξία κατανέμεται όλο και περισσότερο όχι πρωτίστως σε αυτούς που προμηθεύουν ένα φυσικό προϊόν, αλλά σε εκείνους που κυριαρχούν επιτυχώς στις παγκόσμιες αλυσίδες τροφίμων. Ως εκ τούτου, η ενίσχυση της υφιστάμενης εξάρτησης από τους μεγάλους αγοραστές αυξάνει την οικονομική πίεση στους παραγωγούς εξαιτίας της συμπίεσης των κερδών και επιδεινώνει την παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των περιβαλλοντικών προτύπων.

Παραβίαση περιβαλλοντικών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Στην πραγματικότητα, η διαβρωτική συγκέντρωση της αγοραστικής δύναμης στις αγροτικές αλυσίδες μπορεί να οδηγήσει σε καταστάσεις κατάχρησης αυτής της δύναμης και μπορεί να συσχετιστεί με άδικες εμπορικές πρακτικές (UTP) στις χώρες παραγωγής των προϊόντων και σε όλα τα επίπεδα αγροτικών αλυσίδων. Για παράδειγμα, έρευνες δείχνουν ότι υπάρχουν επαναλαμβανόμενες πρακτικές υπό τους κυρίαρχους αγοραστές με σκοπό να αποκλείσουν τους μικρούς καλλιεργητές μπανάνας από την Αγορά της Δομινικανής Δημοκρατίας. Λόγω της φθαρτής φύσης των μπανανών, οι μικροί αγροτικοί συνεταιρισμοί δεν έχουν την ικανότητα να τις εξάγουν από μόνοι τους ή δεν είναι πρόθυμοι να αναλάβουν αυτό το ρίσκο. Για τον λόγο αυτό, μικροί αγρότες καταλήγουν να εξάγουν τους καρπούς τους μέσω ιδιωτικών εξαγωγέων, οι οποίοι είναι συχνά ιδιοκτήτες μεγάλων φυτειών μπανάνας. Οι τελευταίοι τείνουν να πωλούν τον όγκο τους αρχικά στους πελάτες τους, περιορίζοντας τους μικρούς γεωργικούς συνεταιρισμούς. Μη έχοντας άμεση πρόσβαση στους εισαγωγείς ή στην πληροφορία για την αγορά, οι μικροί συνεταιρισμοί συχνά εξαρτώνται από τον εξαγωγέα που μπορεί να επιβάλει πολύ χαμηλούς όρους, με αποτέλεσμα να έχουν πολύ μικρές πιθανότητες αυτονομίας στην αλυσίδα. Επιπλέον, η συγκέντρωση ισχύος στις γεωργικές αλυσίδες, σε συνδυασμό με το άνοιγμα των παγκόσμιων

Κατάταξη	Κατάστημα	Πωλήσεις σε τρόφιμα στην ΕΕ το 2014	Αριθμός καταστημάτων μέχρι το 2014
1	Schwarz Group	72.9	11,270
2	Carrefour	54.4	9,687
3	Tesco	52.2	4,760
4	Aldi	48.3	8,166
	Aldi Süd	27.4	3,305
	Aldi Nord	20.8	4,861
5	Edeka	45.9	13,299
6	Rewe Group	40.1	10,183
7	Auchan	34.5	3,430
8	Leclerc	30.2	758
9	ITM	28.8	2,716
10	Metro group	26	1,015

Πίνακας 1. Κατάταξη των Ευρωπαϊκών καταστημάτων λιανικής πώλησης

αγορών οδήγησε σε πιο εντατικά και μηχανοποιημένα συστήματα εκτροφής. Η μετατροπή αυτή έχει οδηγήσει σε πολλές περιπτώσεις σε περιβαλλοντική υποβάθμιση, όπως είναι η διάβρωση του εδάφους, η αποψίλωση των δασών, η απώλεια ποικιλίας χλωρίδας και πανίδας. Πράγματι, η παγκόσμια γεωργία αντιμετωπίζει μια αυξανόμενη έλλειψη γης και ύδατος σε πολλές περιοχές. Σχεδόν το 25% της επιφάνειας της γης πλέον καλλιεργείται. Η γεωργία και η επεξεργασία τροφίμων αντιπροσωπεύουν πάνω από το 70% της παγκόσμιας κατανάλωσης νερού και περισσότερο από το 30% των παγκόσμιων εκπομπών CO2. Η κάλυψη της αυξανόμενης παγκόσμιας ζήτησης για τρόφιμα και γεωργικά προϊόντα συνεπώς απαιτεί πιο βιώσιμες μεθόδους παραγωγής.

Ευρωπαίοι λιανοπωλητές τροφίμων: ισχυροί αλλά άδικοι.

Στην άλλη άκρη της εφοδιαστικής αλυσίδας, οι μεγάλοι λιανοπωλητές δεν ανησυχούν τόσο για τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές συνέπειες των στρατηγικών τους, όσο για την περαιτέρω εδραίωση της ισχύος τους στην αγορά. Αυτή η τάση παρατηρείται ιδιαίτερα στους ευρωπαίους λιανοπωλητές, οι οποίοι επωφελούνται περισσότερο από αυτές τις αλλαγές. Τα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας στις ευρωπαϊκές αλυσίδες σουπερμάρκετ έχουν τα υψηλότερα επίπεδα διείσδυσης στην αγορά παγκοσμίως και είναι συχνά δημοφιλή επειδή είναι σχετικά φθηνά. Μέχρι το 2015, το μερίδιο των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας των υπεραγορών εκτιμήθηκε ότι θα έφτανε το 40% του συνόλου των λιανικών πωλήσεων τροφίμων στην ΕΕ. Οι μεγαλύτεροι λιανοπωλητές εμπορικών σημάτων στην Ευρώπη είναι ο Όμιλος Schwarz (Lidl και Kau-

fland), το Carrefour, η Tesco και το Aldi (βλ. πίνακα 1). Το μερίδιο αγοράς των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας συσχετίζεται με το επίπεδο συγκέντρωσης στο λιανικό εμπόριο (τροφίμων) και αναγνωρίστηκε ως βασική κινητήρια δύναμη στον ανταγωνισμό των τιμών μεταξύ των αλυσίδων λιανικής πώλησης. Ο ανταγωνισμός μεταξύ μεγάλων εμπορών λιανικής συχνά οδηγεί σε αθέμιτες εμπορικές πρακτικές. Το 2011, μια έρευνα σε επίπεδο ΕΕ μεταξύ των προμηθευτών στην τροφική αλυσίδα αποκάλυψε ότι το 96% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι είχαν ήδη υποβληθεί σε τουλάχιστον μία μορφή UTP. Ακόμη και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζει ότι οι UTPs είναι αρκετά κοινές και ενδέχεται να έχουν επιβλαβείς επιπτώσεις, ιδίως στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) στις εφοδιαστικές αλυσίδες τροφίμων. Ωστόσο, οι περισσότερες UTPs προέρχονται από την Πολιτική Ανταγωνισμού της ΕΕ. Η ευρωπαϊκή νομοθεσία επικεντρώνεται στην προστασία των καταναλωτών από τα μονοπώλια και τους κινδύνους της συμπαιγνίας των τιμών, χωρίς να λαμβάνει υπόψη το συμφέρον των αγροτών και των εργαζομένων, και μάλιστα να δρα εναντίον του. Σταματώντας τους προμηθευτές αγαθών και υπηρεσιών από το να αποκτήσουν τον έλεγχο των αγορών, ενισχύει εμμέσως τη θέση των Ευρωπαίων λιανοπωλητών και τη συγκέντρωση ισχύος. Στην πράξη, το ευρωπαϊκό δίκαιο περί ανταγωνισμού δεν είναι σε θέση να αντιμετωπίσει τα ζητήματα που σχετίζονται με την αγοραστική δύναμη.

Ώρα για SUPPLY CHANGE

Αν και η αγροτική εφοδιαστική αλυσίδα στο σύνολό της είναι αρκετά κερδοφόρα, η θέση των μικρότερων παραγωγών έχει συρρικνωθεί, τόσο στον Παγκόσμιο Νότο όσο και στην Ευρώπη. Οι ακόλουθες ενότητες παρέχουν σύντομες περιλήψεις των μελετών που διεξήχθησαν σε διάφορες χώρες και τομείς από τους οργανισμούς - μέλη της καμπάνιας Supply Change.

Η εστίαση γίνεται στην ποικιλία των προκλήσεων που συναντώνται στο χυμό πορτοκαλιού, στο ζαχαροκάλαμο, στο κακάο, στο φοινικέλαιο και στις εφοδιαστικές αλυσίδες πουλερικών. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, έχουν καταγραφεί σοβαρές περιβαλλοντικές παραβιάσεις και παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Παρέχουν πειστικές αποδείξεις για το γεγονός ότι οι υπεραγορές σήμερα δεν είναι ούτε κοινωνικά ούτε περιβαλλοντικά βιώσιμες.

Γι' αυτό και εμείς υποστηρίζουμε τη δημιουργία ενός δεσμευτικού διεθνούς οργάνου που αναφέρεται στις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που διαπράττονται από τις επιχειρήσεις.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με αυτή τη δεσμευτική συνθηγή μπορείτε να βρείτε στο τελευταίο τμήμα αυτού του φυλλαδίου.

Ακολουθήστε μας στην πρόσκληση για
SUPPLY CHANGE
μεταξύ των Ευρωπαϊκών λιανοπωλητών.

Photo: CIR

Όλα φαίνονται να είναι εντάξει πριν έρθουν οι επιθεωρητές εργασίας“, λέει ένας εργαζόμενος από τη βιομηχανία χυμών πορτοκαλιού της Βραζιλίας

Η αλήθεια πίσω από το χυμό πορτοκάλι

Ο χυμός πορτοκαλιού είναι η σημαντικότερη ποικιλία χυμού φρούτων παγκοσμίως. Το 2013, η παγκόσμια ετήσια κατανάλωση έφτασε κατά μέσο όρο τα 7,8 λίτρα κατά κεφαλή. Το ένα τρίτο όλων των πορτοκαλιών καλλιεργούνται στη Βραζιλία, και παράγονται εκεί πάνω από το ήμισυ του συνόλου του χυμού πορτοκαλιού. Σχεδόν το 98% του χυμού της Βραζιλίας παράγεται για εξαγωγή. Ο μεγαλύτερος εισαγωγέας είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία λαμβάνει περίπου τα δύο τρίτα των εξαγωγών. Στην Ευρώπη, το 66% του χυμού πορτοκαλιού πωλείται ως προϊόν ιδιωτικής ετικέτας στις αλυσίδες

καταστημάτων. Τα προϊόντα των καταστημάτων αυτών πωλούνται σε χαμηλότερη τιμή από τα πιο ανταγωνιστικά επώνυμα προϊόντα, καθώς το κόστος μάρκετινγκ τους είναι ελάχιστο και κερδίζουν από μεγάλους όγκους αγορών. Ενώ προηγουμένως, τα προϊόντα αυτά ήταν κατά κύριο λόγο οικονομικά προϊόντα καθημερινής χρήσης, σήμερα τα περισσότερα σουπερμάρκετ τα προσφέρουν σε όλα τα επίπεδα τιμών, συμπεριλαμβάνοντας το χυμό πορτοκαλιού. Ας πάρουμε ως παράδειγμα το χυμό πορτοκαλιού που πωλείται από το Aldi με την επωνυμία: “Rio d’oro” (Aldi Süd) και “Sonninger” (Aldi Nord). Ωστόσο, όσον αφορά

την ανάληψη ευθύνης, αυτοί οι λιανοπωλητές τονίζουν ότι δεν έχουν καμία νομική υποχρέωση. Στην πραγματικότητα, όταν ερωτήθηκε, η επωνυμία Aldi ανέφερε μια σειρά πρωτοβουλιών Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης που δεν αφορούσε το χυμό πορτοκαλιού, αλλά άλλες κατηγορίες προϊόντων. Η αμέλεια αυτή έχει άμεσες περιβαλλοντικές συνέπειες. Για παράδειγμα, τα πορτοκάλια είναι μια από τις καλλιέργειες οπωροφόρων δένδρων που περιέχουν τα περισσότερα φυτοφάρμακα και απαιτούν τα περισσότερα φυτοφάρμακα ανά εκτάριο όλων των εξαγωγών που καλλιεργούνται στη Βραζιλία. Αυτό επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι μεταξύ 2007 και 2013 ο αριθμός των αναφερόμενων περιπτώσεων ανθρώπινης δηλητηρίασης από φυτοφάρμακα υπερδιπλασιάστηκε από 2178 σε 4537. Την ίδια περίοδο, ο ετήσιος αριθμός των θανάτων που συνδέονται με τη δηλητηρίαση από φυτοφάρμακα σκαρφάωσε από τους 132 στους 206. Οι ειδικοί δημόσιας υγείας υποστηρίζουν ότι τα πραγματικά αριθμητικά στοιχεία είναι υψηλότερα, καθώς η

Τα πορτοκάλια απαιτούν τον μέγιστο αριθμό φυτοφαρμάκων όλων των εξαγωγών που καλλιεργούνται στη Βραζιλία. Μεταξύ 2007 και 2013 ο ετήσιος αριθμός των θανάτων που συνδέονται με τη δηλητηρίαση από φυτοφάρμακα σκαρφάωσε από 132 σε 206.

παρακολούθηση είναι ελλιπής. Επιπλέον, οι περισσότεροι συλλέκτες εργάζονται σε επισφαλείς συνθήκες για μισθούς πολύ χαμηλούς για να τους επιτρέψουν να ζουν με αξιοπρέπεια. Η δουλειά τους είναι σωματικά απαιτητική, κακοπληρωμένη και συχνά στερείται της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων των εργαζομένων, όπως η ελευθερία του

συνεταιρίζεσθαι ή οι συλλογικές διαπραγματεύσεις. Συγκεκριμένα, οι γυναίκες υποβάλλονται συχνά σε συνεχείς ψυχολογικές, σωματικές και σεξουαλικές επιθέσεις. Οι πολλές ώρες εργασίας εμποδίζουν την οικογενειακή ζωή, με αποτέλεσμα οι γυναίκες εργαζόμενες με παιδιά να υποφέρουν ιδιαίτερα από αυτή την κατάσταση. Ο γενικός κανόνας που επικρατεί τόσο στα εργοστάσια όσο και στο πεδίο είναι ότι εάν δε δουλεύεις, δεν πληρώνεσαι. Για τις μητέρες, αυτό σημαίνει ότι δεν μπορούν να πάνε στον γιατρό μαζί με τα παιδιά τους.

Σχήμα 1. Τα σχετικά στάδια της παραγωγής χυμού πορτοκαλιού

9.6 εκατ. τόνοι πορτοκάλια παράγονται σε 276 χιλ. εκτάρια καλλιέργειών	802 χιλ. τόνοι FCOJ + 650 χιλ. τόνοι NFC Παράπλευρα προϊόντα: Αιθέρια έλαια και ζωοτροφές	5.5 δις. Λίτρα χυμού πορτοκάλι Περίπου 452 χιλ. τόνοι υλικών συσκευασίας (15%	χαρτόνι, 17% πλαστικό, 66% γυαλί) από 3.5 δις. Χαρτόνι, 1.5 δις. πλαστικά μπουκάλια και	461 εκατομ. γυάλινα μπουκάλια 56 ποτήρια χυμού πορτοκάλι καταναλώνονται στην ΕΕ ανά άτομο/χρόνο
---	--	--	---	--

Υδάτινο αποτύπωμα και εκπομπές CO2 καθ'όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής

Υδάτινο αποτύπωμα: 5,2 δις. λίτρα

Αποτύπωμα Άνθρακα: 5,6 εκατομ. τόνοι

Photo: 'caña de azúcar' by Rufino Uribe (https://is.gd/01LqFW), CC BY-SA 2.0 (https://is.gd/wmTgWa)

Η βιομηχανία ζαχαροκάλαμου έχει συνδεθεί με μια σειρά επιβλαβών περιβαλλοντικών επιπτώσεων, συμπεριλαμβανομένης της απώλειας οικοτόπων και της βιοποικιλότητας, την υπερβολική χρήση νερού στην παραγωγή και την επεξεργασία ζαχαροκάλαμου, τη διάβρωση του εδάφους και την αγροχημική ρύπανση της γης και του νερού

Γλυκό Κέρδος με Πικρές Συνέπειες

Η παραγωγή και κατανάλωση ζάχαρης αυξάνεται παγκοσμίως. Οι ανησυχίες για τα προβλήματα υγείας που συνδέονται με την υπερβολική κατανάλωση ζάχαρης αυξάνονται επίσης. Ωστόσο, υπάρχει λιγότερη ενημέρωση για τα συχνά κοινωνικοοικονομικά και περιβαλλοντικά προβλήματα που δημιουργούνται από την παραγωγή ζαχαροκάλαμου. Οι αναφορές υποδεικνύουν ότι οι συνθήκες εργασίας στις χώρες παραγωγής ζαχαροκάλαμου είναι συχνά απαράδεκτες: Η καταναγκαστική εργασία, η παιδική εργασία, η έλλειψη ασφάλειας εργασίας, οι χαμηλοί μισθοί, και τα προβλήματα υγείας και της ασφάλειας είναι ανεξέλεγκτα. Η βιομηχανία ζαχαροκάλαμου συνδέεται επίσης με μια σειρά από επιβλαβείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις,

συμπεριλαμβανομένης της απώλειας του ζωϊκού βασιλείου, της βιοποικιλότητας και της ρύπανση της γης και των υδάτων. Επιπλέον, έχουν αναφερθεί περιπτώσεις αρπαγής γης σε πολλές από τις χώρες παραγωγής. Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι από τους μεγαλύτερους εισαγωγείς ζάχαρης παγκοσμίως. Το περισσότερο ζαχαροκάλαμο που εισάγεται

στην Ευρώπη είναι από χαμηλές και χαμηλό-μεσαίες χώρες εισοδήματος για τις οποίες το εισόδημα από το εμπόριο ζάχαρης στην ΕΕ είναι μια σημαντική πηγή εισόδων. Σημαντικές εταιρίες στην ΕΕ που χρησιμοποιούν ζάχαρη είναι οι Barilla, Orkla Foods, Ferrero, Refresco Gerber, Lactalis, Lotus Bakeries, Muller Einkauf & Service και United Biscuits. Παρά το γεγονός ότι δεν αναφέρονται ως εταιρίες που χρησιμοποιούν ζάχαρη, οι έμποροι λιανικής πώλησης, στον ρόλο τους ως παραγωγοί προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας, είναι ίσως η σημαντικότερη ομάδα επιχειρήσεων χρηστών ζάχαρης. Οι μεγαλύτερες αλυσίδες υπεραγορών παγκοσμίως συμπεριλαμβάνουν τις Walmart, Costco, Carrefour, Tesco, Lidl και Aldi. Ένα άγνωστο αλλά πιθανόν σημαντικό μερίδιο αυτού του ζαχαροκάλαμου

Ένα άγνωστο μερίδιο αυτού του ζαχαροκάλαμου βρίσκει το δρόμο του στην αγορά της ΕΕ ανώνυμα ως επεξεργασμένη (λευκή) ζάχαρη. Οι αγοραστές σπάνια ενδιαφέρονται να μάθουν την πηγή της ζάχαρης που προμηθεύονται.

βρίσκει το δρόμο του στην αγορά της ΕΕ ανώνυμα ως επεξεργασμένη (λευκή) ζάχαρη. Εν τω μεταξύ, πηγές της βιομηχανίας αναφέρουν ότι οι αγοραστές σπάνια ενδιαφέρονται να μάθουν την πηγή της ζάχαρης που προμηθεύονται. Μελέτη περίπτωσης για την παραγωγή ζάχαρης στο Μαλάουι αποκαλύπτει πολλές από τις παραβιάσεις των εργασιακών δικαιωμάτων καθώς και

Επεξεργασμένα κρύσταλλα ζαχαροκάλαμου μπορεί να εισέλθουν στην ευρωπαϊκή αγορά ανώνυμα.

Χώρα Εισαγωγής	Εισαγόμενη Αξία (εκατομ. Ευρώ)	Μερίδιο Συνολικού Παγκόσμιου Εισοδήματος (%)
USA	3.637	9,8
Germany	1.966	5,3
United Kingdom	1.846	5
China	1.640	4,4
Indonesia	1.442	3,9
Italy	1.297	3,5
Rep. of Korea	1.147	3,1
Netherlands	1.129	3
Spain	1.088	2,9
France	1.068	2,9
Grand Total	37.145	100

Πίνακας 2. Εισαγωγές και εξαγωγές ζάχαρης παγκοσμίως από τις κυρίαρχες χώρες για το έτος 2014/2015

εκδίωξης εδαφών. Για παράδειγμα στην Illono Sugar Malawi, τη μόνη εταιρεία παραγωγής ζάχαρης στο Μαλάουι, υπάρχουν ενδείξεις της αυξανόμενης εργασιακής ανασφάλειας. Αυτό σημαίνει ότι σε σύγκριση με τους εργαζομένους που βρίσκονται στην υπηρεσία μισθοδοσίας της Illono, οι εργαζόμενοι μέσω γραφείου απασχόλησης, έχουν χαμηλότερους μισθούς (συχνά κάτω του κατώτατου μισθού), χωρίς ασφάλεια εργασίας, είναι περισσότερο εκτεθειμένοι σε επικίνδυνες καταστάσεις, δεν εκπροσωπούνται γενικά από τα συνδικάτα και δεν έχουν πρόσβαση σε πολλές παροχές όπως η δωρεάν ιατρική περίθαλψη και διαμονή.

Η εταιρεία κατηγορείται επίσης για πληθυσμιακό εκτοπισμό μιας κοινότητας που γειτνιάζει με μία από

τις δύο φυτείες της στη χώρα.

Επιπλέον, η βιομηχανία ζαχαροκάλαμου έχει συνδεθεί με μια σειρά επιβλαβών περιβαλλοντικών επιπτώσεων, συμπεριλαμβανομένων της απώλειας των ζωικών οικοτόπων και της βιοποικιλότητας, της υπερβολικής χρήσης νερού για την παραγωγή και επεξεργασία ζαχαροκάλαμου, της διάβρωσης του εδάφους και της αγροχημικής ρύπανσης της γης και του νερού. Ως παράδειγμα αυτού, στη βραζιλιάνικη πολιτεία του Pernambuco, η χρήση των φυτοφαρμάκων στη νέα φυτεία ζαχαροκάλαμου οδήγησε στη ρύπανση των πηγών ύδατος. Αυτό με τη σειρά του έβλαψε του τοπικούς αλιείς, καθώς σκοτώθηκαν ψάρια και οστρακοειδή σε μεγάλη κλίμακα. Επιπλέον, τα μέλη της εγχώριας κοινότητας που εκδιώχθηκαν στο Mato Grosso do Sul στη Βραζιλία, έχουν υποστεί προβλήματα υγείας όπως εμετό και διάρροια ύστερα από έκθεση σε παρασιτοκτόνα που χρησιμοποιούνται σε κοντινές φυτείες ζαχαροκάλαμου. Ωστόσο, οι πολιτικές προμήθειας των κορυφαίων ευρωπαϊών εμπορών λιανικής πώλησης και ο ρόλος τους ως παραγωγοί προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας δεν αντικατοπτρίζονται σε καμία σημαντική ενέργεια για τον τερματισμό των καταγεγραμμένων παραβιάσεων. Για παράδειγμα, οι πολιτικές των ολλανδικών υπεραγορών δεν είναι αρκετά συγκεκριμένες και φιλόδοξες ώστε να αντιμετωπίσουν το εύρος και την πολυπλοκότητα των ζητημάτων βιωσιμότητας που επηρεάζουν την παραγωγή ζαχαροκάλαμου στις εφοδιαστικές αλυσίδες τους. Επιπλέον, σε σύγκριση με άλλα βασικά προϊόντα που παράγονται κατά κύριο λόγο σε χώρες με χαμηλό και μεσαίο εισόδημα, όπως ο καφές, το τσάι, το κακάο, οι μπανάνες και το φοινικέλαιο, το μερίδιο παραγωγής βιώσιμου πιστοποιημένου ζαχαροκάλαμου είναι σχετικά χαμηλό.

Photo: Südwind

Περίπου 2 εκατομμύρια παιδιά εμπλέκονται σε επικίνδυνες εργασίες στις φάρμες κακάο στην Γκάνα και την Ακτή Ελεφαντοστού.

Σοκολάτα με κάθε κόστος;

Η σοκολάτα είναι ένα υποπροϊόν των σπόρων κακάο. Μέχρι το 2012, η παγκόσμια αγορά ζαχαροπλαστικής σοκολάτας είχε πραγματοποιήσει καθαρές πωλήσεις περίπου 80 δισεκατομμυρίων δολαρίων και, το 2016, αναμένονται να αυξηθούν στα 100 δισεκατομμύρια δολάρια. Οι ευρωπαϊκές αλυσίδες υπεραγορών αντιπροσωπεύουν πάνω από το 47% των παγκόσμιων πωλήσεων. Ο μέσος Ευρωπαίος καταναλώνει 5,2 χιλιόγραμμα σοκολάτας ετησίως. Πάνω από τα δύο τρίτα του μεριδίου αγοράς κατέχουν μόνο πέντε εταιρείες παραγωγής: η Mars, η Mondelez, η Nestle, η Hershey και η Ferrero. Ωστόσο, οι κύριοι πόροι του κακάο βρίσκονται σε χώρες εξαγωγής της Δυτικής Αφρικής, όπως η Γκάνα, η Ακτή Ελεφαντοστού και το Καμερούν. Το 2015 οι αγρότες κακάο στον Παγκόσμιο Νότο

αντιπροσώπευαν μόνο το 6,6% στην αλυσίδα αξίας της σοκολάτας. Αυτό συγκρίνεται με το 16% στα τέλη της δεκαετίας του 1980 (βλέπε σχήμα 2). Για παράδειγμα, οι αγρότες στην Ακτή Ελεφαντοστού και στην Γκάνα έλαβαν 40-50% και 70% της παγκόσμιας αγοράς αντίστοιχα. Επιπλέον, η μικρή κλίμακα των γεωργών και οι σχετικά χαμηλές αποδόσεις, σημαίνουν ότι το ετήσιο εισόδημα παραμένει πολύ χαμηλό. Αντίθετα, το μερίδιο για εκείνους που επεξεργάζονται το κακάο, τους μηχανικούς, τους κατασκευαστές και τους λιανοπωλητές σοκολάτας αυξήθηκε σε 87%. Η αυξανόμενη παραγωγή καταστημάτων και ιδιωτικών προϊόντων, σε συνδυασμό με την αυξανόμενη συγκέντρωση της αγοράς, οδηγεί σε αυξανόμενη εξάρτηση των παραγωγών από τους λιανοπωλητές. Συνεπώς, η βιομηχανία σοκολάτας είναι υπεύθυνη για

τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι παραγωγοί κακάο στις χώρες αυτές.

Οι χαμηλές και διακυμαινόμενες τιμές του κακάο δυσκολεύουν τους αγρότες να πληρώσουν τον κατώτατο μισθό, χωρίς να μιλάμε για μισθό διαβίωσης. Σε πολλές περιπτώσεις οι εργαζόμενοι αναγκάζονται να εργάζονται υπερωρίες και να αντιμετωπίζουν επικίνδυνες συνθήκες όταν χειρίζονται χημικά και επικίνδυνα εργαλεία. Επιπλέον, πολλά παιδιά εγκαταλείπουν το σχολείο και εργάζονται στις εκμεταλλεύσεις κακάο λόγω της μεγάλης ζήτησης για φθηνή εργασία. Για παράδειγμα, έως και 2 εκατομμύρια παιδιά εργάζονται σε αγροκτήματα κακάο στη Γκάνα και την Ακτή Ελεφαντοστού. Περισσότερα από 500,000 από αυτά εμπλέκονται σε επικίνδυνη παιδική εργασία.

Επιπλέον, οι αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις αποτελούν ολοένα και μεγαλύτερο κίνδυνο. Σε «φτωχικές» φυτείες κακάο, η υποβάθμιση του εδάφους μπορεί να οδηγήσει σε χαμηλότερη

Έως και 2 εκατομμύρια παιδιά εργάζονται σε αγροκτήματα κακάο στη Γκάνα και την Ακτή Ελεφαντοστού. Περισσότερα από 500,000 από αυτά εμπλέκονται σε επικίνδυνη παιδική εργασία

παραγωγικότητα. Αυτό, και το γεγονός ότι είναι ευκολότερο να δημιουργηθεί μια νέα φυτεία παρά να αναδημιουργηθεί μια παλιά, οδηγεί τους αγρότες κακάο να κόψουν τα δάση για να δημιουργήσουν νέες φυτείες. Οι φυτείες κακάο κινδυνεύουν να αντικατασταθούν από άλλες καλλιέργειες όπως το φοινικέλαιο ή

από δραστηριότητες εξόρυξης. Αυτό συμβαίνει όλο και περισσότερο στην Γκάνα στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων εξόρυξης χρυσού, και έχει επίσης προκαλέσει σοβαρά προβλήματα ρύπανσης των υδάτων. Λόγω της οικονομικής τους κατάστασης, οι αγρότες κακάο εύκολα εξαναγκάζονται να δώσουν τη γη τους σε επιχειρήσεις εξόρυξης ή σε μεγάλες αγροτικές επιχειρήσεις. Η απώλεια των φυτειών κακάο σε εντατικότερες μορφές χρήσης γης αποτελεί απειλή για ένα υγιές και ανθεκτικό γεωργικό-περιβαλλοντικό σύστημα και τη βιοποικιλότητα του.

Το μερίδιο στην αλυσίδα της παραγωγής σοκολάτας (η τιμή πώλησης για 100 γρ σοκολάτας ανέρχεται στα 0,79 ευρώ)

Σχήμα 2. Μερίδιο στην αλυσίδα αξίας της παραγωγής σοκολάτας

Photo: Global 2000

Αυτή η φυτεία φοινικέλαιου φυτεύτηκε στη μέση του δάσους. Κατά συνέπεια, έχει οδηγήσει σε έλλειψη νερού κατά τη διάρκεια της ξηράς περιόδου και πλημμύρες κατά τη διάρκεια της περιόδου των βροχών.

Φοινικέλαιο: περιβαλλοντική καταστροφή και αρπαγή γης

Η κατάσταση στις φυτείες φοινικέλαιου τείνει προοδευτικά να επιδεινώνεται. Οι κύριες περιοχές καλλιέργειας φοινικέλαιου βρίσκονται στην Ινδονησία και τη Μαλαισία, οι οποίες, μαζί, παράγουν περίπου το 85% της παγκόσμιας προσφοράς. Όλο και περισσότερες φυτείες, όμως, αναπτύσσονται επίσης στη Δυτική Αφρική και Νότια Αμερική. Η υψηλή απόδοση πετρελαίου ανά εκτάριο είναι ένας από τους λόγους που το φοινικέλαιο δεν είναι μια ελκυστική βιομηχανική καλλιέργεια μόνο για τις μεγάλες εμπορικές φυτείες, αλλά και για τους αγρότες μικρής κλίμακας. Οι τελευταίοι

ωστόσο έχουν έλλειψη εμπειρίας και χρημάτων για να ιδρύσουν μια φυτεία και να αποκτήσουν τις απαραίτητες λειτουργικές εισροές. Σχεδόν το 70% του φοινικέλαιου καλλιεργείται σε τεράστιες φυτείες, που συχνά καλύπτουν χιλιάδες εκτάρια. Αυτές οι φυτείες λειτουργούν από εθνικές και διεθνείς εταιρείες, και συχνά ανήκουν σε μεγάλους διανομείς φοινικέλαιου

όπως οι: Wilmar, GoldenAgri-Resources, SimeDarby, Bunge ή Cargill.

Στην Ευρώπη το φοινικέλαιο εισάγεται και εξάγεται, όχι μόνο ως πρώτη ύλη, αλλά και επίσης σε επεξεργασμένη μορφή, ως έτοιμο προϊόν ή ως εξάρτημα. Στον μέσο όρο των υπεραγορά,

Photo: Finwatch

υπάρχει φοινικέλαιο σε περισσότερα από τα μισά προϊόντα που πωλούνται, όπως η μαργαρίνη, προμαγειρεμένα φαγητά, κατεψυγμένες πατάτες και πίτσα, σούπες, σάλτσες κτλ. Για παράδειγμα, μια λεπτομερής μελέτη υπολογίζει την κατανάλωση φοινικέλαιου που χρησιμοποιείται στα τρόφιμα σε πάνω από 7 κιλά ετησίως ανά χώρα. Με την προσθήκη φοινικέλαιου στα καταναλωτικά είδη (τρόφιμα, καλλυντικά, απορρυπαντικά και προϊόντα καθαρισμού) η αξία αυξάνεται στα 13 κιλά. Το 2014, σύμφωνα με τον Οργανισμό Τροφίμων και Γεωργίας (FAO), πάνω από 342 εκατομμύρια τόνοι παρήχθησαν παγκοσμίως. Η αύξηση της παραγωγής έχει επηρεάσει πολλές κοινότητες στη βάση της αλυσίδας εφοδιασμού.

Τα περιβαλλοντικά προβλήματα που αναφέρθηκαν από τους ντόπιους αφορούν την «αποψίλωση» των τροπικών δασών, την αποστράγγιση των τυρφώνων, τις πυρκαγιές, τη μαζική κατανάλωση νερού από τους φοίνικες και τη ρύπανση των ποταμών από τα ελαιοτριβεία. Για παράδειγμα, οι κάτοικοι ενός χωριού στην επαρχία Bengkulu (επαρχία Seluma) της Ινδονησίας έχουν γίνει μάρτυρες της εξάλειψης των δασών όπου καλλιεργούνταν αραβόσιτος, ρύζι και

Σε μια μεσαία
υπεραγορά,
υπολογίζεται ότι
υπάρχει φοινικέλαιο στα
μισά από τα προϊόντα
που πουλάει!
(μαργαρίνη,
κατεψυγμένες πατάτες,
πίτσα κτλ)

μάνγκο. Το ρύζι, μιας ζωτικής σημασίας καλλιέργεια, δεν μπορεί να καλλιεργηθεί πλέον, ούτε δίπλα στις φυτείες, επειδή το φοινικέλαιο χρειάζεται τόσο πολύ νερό που τα χωράφια στεγνώνουν. Έτσι, οι χωρικοί βρίσκονται τώρα σε μια απελπιστική κατάσταση: οι αποδόσεις των δικών τους καλλιεργειών γίνονται όλο και μικρότερες ενώ όλο και περισσότερα βασικά τρόφιμα πρέπει να αγοραστούν, και την

ίδια στιγμή οι εταιρείες φοινικέλαιου δεν παρέχουν καμία εργασία ή εισόδημα για τον τοπικό πληθυσμό.

Επιπλέον, τα κοινωνικά προβλήματα που συναντώνται συχνά περιλαμβάνουν τον εκτοπισμό μικρών γεωκτημόνων, πρακτικές απασχόλησης των φυτειών του τοπικού πληθυσμού, επισφαλείς συνθήκες εργασίας και κακή αμοιβή για πολύ επίπονη δουλειά. Έχει αναφερθεί ότι σε ένα από τα μεγαλύτερα ακίνητα φοινικέλαιου στη Μαλαισία που ανήκει στον όμιλο IOI, το ένα τρίτο των ερωτηθέντων εργαζομένων έλαβαν μισθούς βάσει επιδόσεων. Οι μισθοί αυτοί ήταν κατώτεροι από το επίπεδο της νομοθεσίας της Μαλαισίας όπου ο ελάχιστος μισθός είναι 900 Μαλαισιανά ringgits (198 Ευρώ) ανά μήνα ή 34,63 ringgits (7,6 ευρώ) την ημέρα – και επομένως ήταν ανεπαρκείς για το βιοπορισμό των εργαζομένων.

Σχήμα 3. Η επέκταση των φυτειών φοινικέλαιου στην Ινδονησία και τη Μαλαισία και η αναλογία των εκτάσεων που έχουν αποψιλωθεί για φυτείες φοινικέλαιου από το 1990.

Photo: Swedwatch

Οι διακινούμενοι εργαζόμενοι είναι χρεωμένοι στους μεσίτες ή στους εργοδότες τους, συχνά ακόμη και πριν από την είσοδο στην Ταϊλάνδη. Οι αμοιβές πρόσληψης οδηγούν τους διακινούμενους εργαζόμενους σε διαφορετικά επίπεδα δουλειάς.

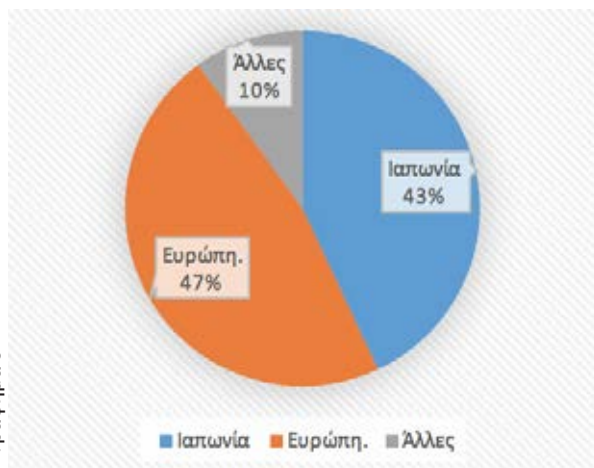
Παγιδευμένοι στην κουζίνα του κόσμου

Η κατανάλωση πουλερικών αυξάνεται σε εξαιρετικό βαθμό. Σύμφωνα με τον FAO, θα έχει ξεπεράσει το χοιρινό κρέας πριν από το 2020. Η Ταϊλάνδη είναι σημαντικός προμηθευτής προϊόντων πουλερικών στον κόσμο. Κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες, η εγχώρια παραγωγή είχε βιώσει μεγάλη άνθηση, καθώς η βιομηχανία πουλερικών είχε εξελιχθεί σε ένα βασικό συστατικό του στόχου της Ταϊλάνδης να γίνει “η κουζίνα του κόσμου”.

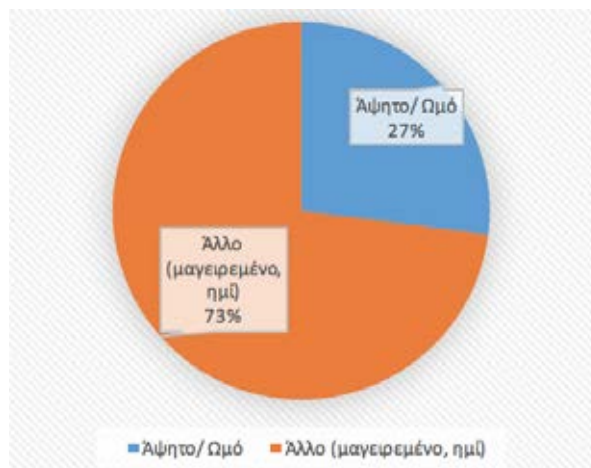
Από το 1980 η βιομηχανία πουλερικών έχει

μεταμορφωθεί από γεωργική παραγωγή, κυρίως για εγχώρια κατανάλωση, σε μια βιομηχανική κλίμακα παραγωγής κυρίως για εξαγωγές στις διεθνείς αγορές. Η ΕΕ έχει γίνει η μεγαλύτερη αγορά για την εξαγωγή των πουλερικών. Περίπου 270.000 τόνοι προϊόντων με βάση το κρέας πουλερικών απεστάλησαν από την Ταϊλάνδη στην ΕΕ το 2014 (βλ. γράφημα 4).

Λόγω της μεγάλης ζήτησης, η βιομηχανία πουλερικών της Ταϊλάνδης, αντιμετωπίζει το πρόβλημα της έλλειψης εργασίας στην χώρα. Στην αναζήτηση

Γράφημα 5

Συνολικό ποσό εξαγωγής πουλερικών από την Ταϊλάνδη, Ιανουάριος- Δεκέμβριος 2014: 578 886 τόνοι

καλύτερων μισθών και στην πιθανότητα να στείλουν χρήματα πίσω στην πατρίδα τους, χιλιάδες μετανάστες εργάτες κυρίως από την Καμπότζη και το Μιανμάρ έχουν διαμορφώσει το χαμηλότερο επίπεδο της εργασιακής πυραμίδας στην Ταϊλάνδη. Πολλοί από αυτούς τους ανθρώπους έχουν επίσης πέσει θύματα αδιάστακτων εργοδοτών, προσωπικού πρόσληψης αλλά και διεφθαρμένων αξιωματούχων. Για παράδειγμα, ερωτηθέντες διακινούμενοι εργαζόμενοι δηλώνουν ότι τα προσωπικά τους έγγραφα, όπως τα διαβατήρια ή οι άδειες εργασίας, έχουν κατασχεθεί από τους εργοδότες ή τους οργανισμούς πρόσληψης. Οι συνεντεύξεις αποκαλύπτουν ότι οι εργαζόμενοι στη βιομηχανία πουλερικών της Ταϊλάνδης βρίσκονται σε διαφορετικά επίπεδα διεκδίκησης οφειλών λόγω υπερβολικών αμοιβών πρόσληψης και άλλων δαπανών σε όλα τα επιλεγμένα εργοστάσια. Δυστυχώς, όπως συμβαίνει με την τεκμηριωμένη περίπτωση του εργοστασίου Golden Line Business, οι εταιρείες εξαιρούνται από την εγγύηση ότι οι οργανισμοί προσλήψεων ενεργούν υπεύθυνα.

Οι διακινούμενοι εργαζόμενοι δηλώνουν ότι τα διαβατήρια ή οι άδειες εργασίας έχουν κατασχεθεί από τους εργοδότες ή τους οργανισμούς πρόσληψης.

Οι εργαζόμενοι βρίσκονται σε οφειλές λόγω υπερβολικών αμοιβών πρόσληψης και άλλων δαπανών.

Επιπλέον, έχουν εντοπιστεί εκτεταμένες ελλείψεις κοινωνικής ευθύνης στις δημόσιες προμήθειες τροφίμων στις ευρωπαϊκές χώρες. Για παράδειγμα, οι σουηδικές εισαγωγές επεξεργασμένων τροφίμων για το δημόσιο τομέα το 2013 ήταν περίπου 21 εκατομμύρια ευρώ. Αυτό σημαίνει ότι δημόσιοι φορείς της Σουηδίας, όπως σχολεία,

οίκοι ευγηρίας και νοσοκομεία μπορεί να καταλήξουν να σερβίρουν προϊόντα πουλερικών που παράγονται από μετανάστες εργάτες, οι οποίοι είναι θύματα εκμετάλλευσης.

Επιπλέον, τα αποτελέσματα έρευνας των αλυσίδων σουπερμάρκετ στη σουηδική αγορά δείχνουν ότι μία στις πέντε εταιρείες τροφίμων που περιλαμβάνονται στην έρευνα χρησιμοποιούν πουλερικά από την Ταϊλάνδη στις εγχώριες μάρκες τους. Οι Σουηδοί φορείς που εμπλέκονται στην εισαγωγή προϊόντων πουλερικών από την Ταϊλάνδη δεν προβαίνουν σε ουσιαστική διαδικασία δέουσας επιμέλειας (due diligence) σε ενδεχόμενες δυσμενείς επιπτώσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη στα ανθρώπινα δικαιώματα εντός της βιομηχανίας.

Photo: Swedwatch

Σύμφωνα με την παγκόσμια οργάνωση για τα δικαιώματα των εργαζομένων Solidarity Center, οι εργαζόμενοι μετανάστες στην Ταϊλάνδη αντιμετωπίζουν μερικές από τις χειρότερες κακοποιήσεις στον κόσμο.

Πώς να γίνει μια υπερεθνική επιχείρηση υπεύθυνη;

Όπως δείχνουν οι προαναφερθείσες περιπτώσεις, οι επιχειρηματικές δραστηριότητες των λιανοπωλητών τροφίμων και άλλων εταιρειών συνδέονται συχνά με παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και περιβαλλοντική υποβάθμιση σε ολόκληρο τον πλανήτη. Πολλές από αυτές τις εταιρείες είναι εγγεγραμμένες στην Ευρώπη. Επομένως, είναι επιτακτική ανάγκη οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση να δεσμευθούν για την αποτελεσματική διασφάλιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Υπάρχουν πολλές συστάσεις και οδηγίες όπως:

- Κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις
- Οικουμενικό Σύμφωνο των Ηνωμένων Εθνών
- Κατευθυντήριες Αρχές των Ηνωμένων Εθνών για τις επιχειρήσεις και τα στα ανθρώπινα δικαιώματα εντός της βιομηχανίας.

Ωστόσο, η συμμόρφωση με όλες αυτές τις πρωτοβουλίες είναι σε μεγάλο βαθμό προαιρετική. Μέχρι σήμερα, δεν υπάρχει δεσμευτική συνθήκη, η οποία να καθιστά τις επιχειρήσεις υπεύθυνες για τις δραστηριότητές τους και για την αποτελεσματική προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του περιβάλλοντος. Σύντομα, αυτό θα μπορούσε να αλλάξει με μια δεσμευτική συνθήκη των Ηνωμένων Εθνών.

Γιατί η συνθήκη πρέπει να είναι δεσμευτική και διεθνής;

Επί του παρόντος, οι εταιρείες έχουν εκτεταμένα δικαιώματα ως επενδυτές. Αυτά τα δικαιώματα είναι εγγυημένα σε διάφορες πολυμερείς και διμερείς συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών και επενδύσεων. Βάσει αυτών των δικαιωμάτων επενδυτών, οι επιχειρήσεις μπορούν να μηνύσουν κυβερνήσεις για εκατομμύρια δολάρια μέσω ιδιωτικών δικαστηρίων διαιτησίας. Αντίθετα, τα θύματα παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αντιμετωπίζουν μεγάλες δυσκολίες όταν προσπαθούν να αποκτήσουν πρόσβαση στην αντιμετώπιση αυτών.

Επομένως, μια διεθνής συνθήκη που ρυθμίζει τις διεθνικές επιχειρηματικές δραστηριότητες είναι απαραίτητη για την πραγματική προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Μόνο μια διεθνής συνθήκη θα μπορούσε να δημιουργήσει ένα κατάλληλο νομικό πλαίσιο που θα θέτει τις επιχειρήσεις υπεύθυνες για τις παραβιάσεις των θεμελιωδών δικαιωμάτων, οι οποίες προκαλούνται από τις διακρατικές επιχειρηματικές δραστηριότητες. Οι τελευταίες δεν έχουν ακόμη ρυθμιστεί επαρκώς, διότι οι εθνικές νομοθεσίες σπάνια ασχολούνται με τα εξωεδαφικά ανθρώπινα δικαιώματα. Οι καλώς καθορισμένες υποχρεώσεις των επιχειρήσεων πρέπει να καθορίζονται διεθνώς, ανεξάρτητα από τις υποχρεώσεις του κράτους να προστατεύει τα δικαιώματά τους σε εθνικό επίπεδο.

ορίσει τις νομικές υποχρεώσεις και να θεσπίσει μηχανισμούς παρακολούθησης και εφαρμογής, πέραν των απλών προαιρετικών κατευθυντήριων γραμμών. Θα μπορούσε έτσι να χρησιμεύσει ως διεθνές σύνολο προτύπων, ενώ θα μπορούσαν ακόμη να εφαρμοστούν περαιτέρω κανονιστικές πρωτοβουλίες σε εθνικό επίπεδο προκειμένου να συμπληρωθεί η διεθνής συνθήκη.

Θα γίνει ποτέ πραγματικότητα μια διεθνής δεσμευτική συνθήκη;

Από το 2014, μια συνθήκη του ΟΗΕ βρίσκεται υπό διαπραγμάτευση. Ξεκίνησε από τον Ισημερινό και τη Νότια Αφρική στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ (UNHRC). Ο στόχος της συνθήκης είναι να προτείνει ένα νομικά δεσμευτικό μέσο που θα ρυθμίζει τις δραστηριότητες των διεθνικών επιχειρήσεων και άλλων επιχειρήσεων σχετικά με τα θεμελιώδη δικαιώματα. Η Συνθήκη των Ηνωμένων Εθνών θα μπορούσε να εφαρμόσει τις κατευθυντήριες αρχές των Ηνωμένων Εθνών για τα

Είναι δυνατή μια δεσμευτική συνθήκη: η Γαλλία είναι η πρώτη Ευρωπαϊκή χώρα που θέσπισε ένα νόμο, ο οποίος υποχρεώνει τις εταιρείες να σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα σε όλες τις αλυσίδες εφοδιασμού τους.

ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς και τα πρότυπα που έχει θεσπίσει η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας και η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (ΠΟΥ), προκειμένου να προληφθούν, να διερευνηθούν και να αντιμετωπιστούν παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή να συνδέονται με επιχειρηματικές δραστηριότητες και να παρέχουν πρόσβαση σε θεραπεία για τα θύματα. Το Εκουαδόρ θα παρουσιάσει στοιχεία της Συνθήκης των Ηνωμένων Εθνών κατά την προσεχή συνεδρίαση της ομάδας εργασίας, η οποία θα διεξαχθεί από τις 23 έως τις 27 Οκτωβρίου 2017 στη Γενεύη της Ελβετίας.

Τι μπορεί να κάνει η ΕΕ;

Μέχρι στιγμής, η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της δεν έχουν προωθήσει ενεργά τη διαδικασία για τη δημιουργία μιας διεθνώς δεσμευτικής συνθήκης για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Δεν υποστήριξαν την αρχική οργάνωση της ομάδας εργασίας και συμμετείχαν απρόθυμα στην τελευταία συνεδρίαση τον Οκτώβριο του 2016. Ωστόσο, η ΕΕ έχει αρχίσει να εφαρμόζει άλλα μέτρα για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων: το 2016, ενέκρινε κανονισμό για τα "ορυκτά" που στοχεύει να σταματήσει τη χρηματοδότηση ένοπλων ομάδων και παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μέσω του εμπορίου ορυκτών από περιοχές συγκρούσεων. Παρά τα όριά της, ο κανονισμός υποχρεώνει ορισμένες εταιρείες να εφαρμόζουν τη δέουσα επιμέλεια όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα σε όλες τις αλυσίδες εφοδιασμού τους. Αυτός ο κανονισμός δείχνει τη δυνατότητα της ΕΕ να προάγει τα ανθρώπινα δικαιώματα σε διεθνές επίπεδο, εάν επενδύσει επαρκή πολιτική βούληση.

Τι μπορούν να κάνουν τα κράτη μέλη της ΕΕ;

» Όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ πρέπει να συμμετέχουν εποικοδομητικά στις διεθνείς διαπραγματεύσεις για μια αποτελεσματική και δεσμευτική Συνθήκη των Ηνωμένων Εθνών που ρυθμίζει τις διεθνικές εταιρείες και άλλες εταιρικές επιχειρήσεις όσον αφορά τα θεμελιώδη δικαιώματα.

» Επιπλέον, τα κράτη μέλη μπορούν να αναπτύξουν εθνικούς κανονισμούς που συμπληρώνουν το διεθνές πλαίσιο. Η Γαλλία είναι η πρώτη ευρωπαϊκή χώρα που εισήγαγε νόμο ο οποίος υποχρεώνει τις εταιρείες να σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα σε όλες τις αλυσίδες εφοδιασμού τους. Ο λεγόμενος "νόμος επαγρύπνησης" εγκρίθηκε τον Φεβρουάριο του 2017, ως απάντηση στην καταστροφή του Rana Plaza, όπου, λόγω της κατάρρευσης ενός εργοστασίου, απεβίωσαν 1.134 εργαζόμενοι υφαντουργίας.

Είναι μια νομικά δεσμευτική υποχρέωση των μητρικών εταιρειών να εντοπίζουν και να προλαμβάνουν τη δυσμένεια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του περιβάλλοντος που απορρέει από τις δικές τους δραστηριότητες, τις εταιρείες που ελέγχουν ή τους υπεργολάβους τους.

» Το γαλλικό παράδειγμα δείχνει ότι είναι δυνατή μια δεσμευτική εφαρμογή των κατευθυντήριων αρχών του ΟΗΕ για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα σε εθνικό επίπεδο. Ως εκ τούτου, θα μπορούσε να αποτελέσει παράδειγμα για άλλες ευρωπαϊκές χώρες που προβλέπουν παρόμοιους νόμους, όπως το Βέλγιο, την Ισπανία και την Ελβετία.

Ανακαλύψτε περισσότερα για τη Συνθήκη των Ηνωμένων Εθνών και την εργασία υπεράσπισης στο: <http://www.supplychange.org/>

Μείνετε ενημερωμένοι και ακολουθήστε τη διαδικασία στις #bindingtreaty και #stopcorporateabuse

ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

- » *Christliche Initiative Romero and Global 2000*, Squeezed Out: The truth behind the orange juice business, 2015.
- » *Fair Trade Advocacy Office*, Who's got the power. Tackling Imbalances in Agricultural Supply Chains, 2014.
- » *Finnwatch*, The law of the jungle. Corporate responsibility of Finnish palm oil purchases, 2015.
- » *Finnwatch*, Employment available in exchange for debt. Working conditions in the Thai broiler industry, 2015.
- » *Global 2000 and Südwind*, Bittersweet Chocolate. The truth behind the international chocolate industry, 2016.
- » *Global 2000*, Palm oil. Environmental destruction, stolen land, 2016.
- » *SOMO*, Bittersweet. Sustainability issues in the sugar cane supply chain, 2015.
- » *Swedwatch*, Trapped in the Kitchen of the World. The situation for migrant workers in Thailand's poultry industry, 2015.

**Όλες οι έρευνες του SUPPLY CHA!NGE υπάρχουν
online στο: www.supplychainge.org**

Imprint

Editor in Chief:

Christliche Initiative Romero e.V.
Schillerstraße 44a
48155 Münster/Germany
www.ci-romero.de
Contact: cir@ci-romero.de

Authors:

Kosmas Kotas, Anil Shah (lead),
Daisy Ribeiro, Lisa Weichsler

Layout:

bleifrei Medien + Kommunikation/
Claudia Sikora, www.bleifrei-berlin.de

April 2017

«Το παρόν έγγραφο δημιουργήθηκε με τη χρηματοδοτική συνδρομή της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το περιεχόμενο αυτού του εγγράφου είναι αποκλειστική ευθύνη της CIR και σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αντικατοπτρίζει τη θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης».